

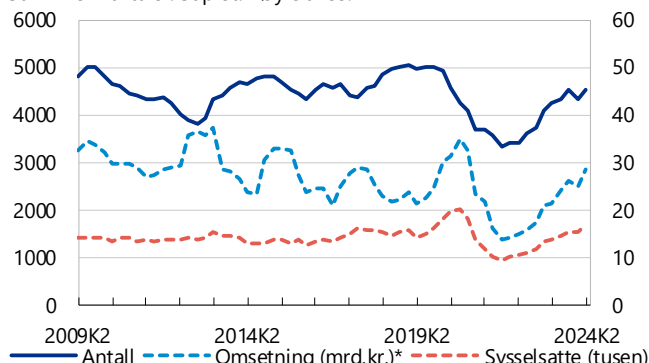
Tirsdag legger Boligprodusentenes Forening frem tall for **igangsetting og salg av nye boliger i september**. Økte renter og høyere byggekostnader har tynget salg og igangsettingen av nye boliger. De siste tolv månedene har det blitt igangsatt i underkant av 14 000 nye boliger, som er under halvparten av normale nivåer. Nedgangen i byggingen har imidlertid flatet ut. Med utsikter til rentekutt til våren venter vi at byggingen vil ta seg opp fremover.

Torsdag publiserer **Norges Bank utlånsundersøkelsen for tredje kvartal**, som viser utviklingen i låneetterspørselen og bankenes kredittpraksis. Kredittveksten for både husholdninger og foretak har avtatt over lang tid og særlig de siste par årene. Trenden synes imidlertid å ha snudd oppover igjen i våres. Utlånsundersøkelsen for andre kvartal viste at husholdningenes etterspørsel etter boliglån tok seg noe opp, og bankene ventet om lag uendret etterspørsel i tredje kvartal. I bedriftsmarkedet var etterspørselen etter lån, og forventningene om videre etterspørsel om lag, uendret. I takt med at aktiviteten og etterspørselen i økonomien tar seg opp, er det grunn til å tro at også etterspørselen etter kreditt vil øke fremover.

Torsdag publiseres **konkurstall for september og tredje kvartal**. Trå utvikling i økonomien har bidratt til at antall konkurser har økt de siste årene, jf. figuren under. I andre kvartal i år ble det åpnet 1 272 konkurser, tilsvarende en økning på 19 prosent fra samme periode året før. Målet i antall er imidlertid konkursene fortsatt på et litt lavere nivå enn før pandemien. Antallet er lavt særlig hensyntatt at færre bedrifter enn normalt gikk konkurs under pandemien. Om en derimot ser på størrelsen på selskapene som går konkurs, målt ved antall ansatte eller omsetning, var omfanget i andre kvartal på et nokså normalt nivå.

Norge: Konkurser

Sum fire kvartaler. Stiplet: Høyre akse.

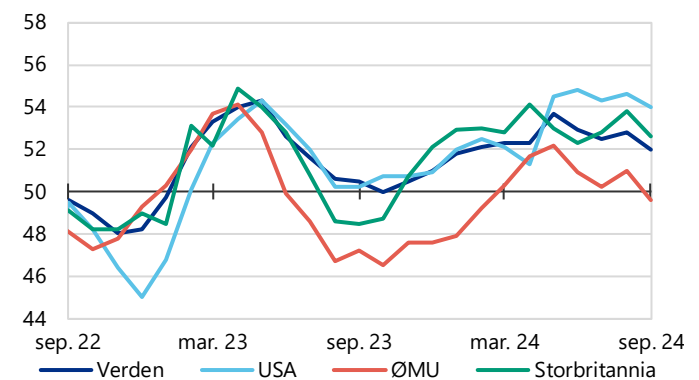
*Faste 2023 priser. Deflatert med priser for bruttoprodukt Fastlands-Norge eks. off.
Kilde: LSEG Datastream / Statistisk sentralbyrå / NHO

Torsdag publiserer også Statistisk sentralbyrå **arbeidskraftundersøkelsen (AKU) for september**. Trendnivået på AKU-ledigheten har ligget flatt på 4,0 prosent siden mars, etter å ha økt gradvis fra 3,1 prosent siden våren 2022. Den økte ledigheten må ses i sammenheng med den svake aktivitetsutviklingen i norsk økonomi de siste par årene. Økningen har likevel vært

noe mindre enn en skulle forvente, som følge av nokså sterk jobbvekst og som har bidratt til at produktivitetsveksten har vært lav de siste årene. En grunn til dette, som vi omtalte i [Økonomisk overblikk](#), er at det er flere tegn på at bedriftene "hamstrer" arbeidskraft, dvs. at bedriftene har valgt å beholde arbeidskraften, tross svak aktivitetsutvikling. Blant våre medlemsbedrifter som oppgir at det for tiden ikke er nok å gjøre, men at de likevel velger å ikke permittere eller si opp, er hovedårsaken at arbeidskraften vil bli vanskelig å erstatte når aktiviteten tar seg opp igjen. En god del oppgir også at de har råd til å holde på ansatte gjennom krevende tider. At bedriftene tar seg råd til å holde på arbeidskraften kan også tyde på at de venter et snarlig oppsving i etterspørselen, som er i tråd med våre og andres vekstanslag. Konsekvensene inntil videre er imidlertid at lønnsomheten svekkes i bedriftene dette gjelder. Vi venter at AKU-ledigheten vil øke noe fremover, til 4,2 prosent som gjennomsnitt for neste år.

Verden: Innkjøpssjefindekser (PMI)*

Privat næringsliv (industri og tjenester)

*Diffusjonsindeks. Verdi over/under 50 markerer ekspansjon/kontraksjon.
Kilde: LSEG Datastream / S&P Global / NHO

Torsdag kommer foreløpige **innkjøpssjefindekser (PMI) for industri og tjenester for i oktober**. I USA og Storbritannia har PMI ligget over 50 en stund, jf. figur over, som indikerer aktivitetsvekst, mens den i eurosonen har ligget omkring 50, som betyr at aktiviteten har flatet ut. I alle økonomiene er det tjenestenæringene som trekker opp, mens aktivitetsutviklingen i industrien er flat eller avtagende. Det ventes at indeksene blir liggende om lag uendret fra forrige måned, som indikerer fortsatt aktivitetsvekst i USA og Storbritannia og flat aktivitetsutvikling i Eurosonen.

Hallvard Mørck

Kalender		Sist	Nå
Tir 1000	NOR: Boligprodusentene nybolig, sep		
Tir 1500	IMF World Economic Outlook, okt		
Ons 1000	ØMU: Forbrukertillit, okt	-12,9	-12,7
Tor 0800	NOR: AKU, sep	4,0%	
Tor 0800	NOR: Konkurser, sep		
Tor 1000	NOR: Utlånsundersøkelsen, Q3		
Tor 1000	ØMU: Flash-PMI, okt	49,6	49,7
Tor 1030	UK: Flash-PMI, okt	52,6	52,6
Tor 1445	US: Flash-PMI, okt	54,0	53,9
Fre 1000	DEU: IFO business climate, okt	85,4	85,5

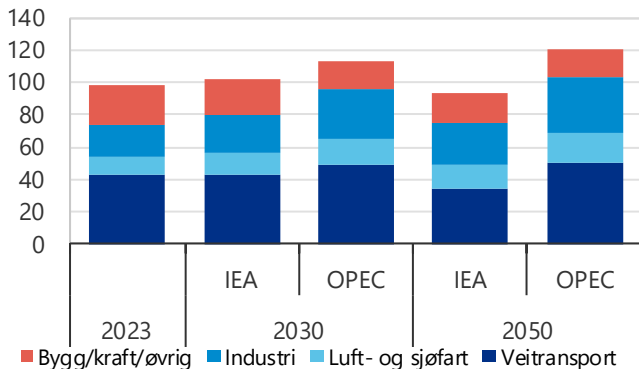
Klimapolitikk og grønn omstilling vil påvirke hvordan etterspørselen etter ulike typer energi utvikler seg framover, og utfallsrommet på lang sikt er stort for alle typer energi, inkludert olje. Oljeprodukter brukes i dag hovedsakelig som drivstoff i transport og som råvare i industrien, i tillegg til energiforbruk i bygninger og til elektrisitetsproduksjon. Klimapolitikk påvirker derfor oljeforbruk blant annet gjennom omstilling av transportsektoren gjennom politikk for overgang til klimavennlige drivstoff.

Mange aktører lager etterspørselsprognoser for olje, blant annet det internasjonale energibyrået (IEA) og organisasjonen for oljeproduserende land (OPEC). IEAs og OPECs analyser er laget med forskjellig utgangspunkt; OPEC representerer oljeproduserende land, og IEAs medlemsland er i all hovedsak oljeimportører. Det er store ulikheter i IEAs og OPECs prognoser: I kortsiktige etterspørselsprognoser for 2024 og 2025 ligger OPECs prognoser for vekst i etterspørselen klart over IEAs forventninger. Denne forskjellen finnes også i langsiktige prognoser. IEA har de siste månedene publisert to rapporter som omtaler forventet oljeetterspørsel. I *Oil 2024* publisert i juni forventer IEA at oljeetterspørselen vil flate ut til 2030. I oktober kom *World Energy Outlook* (WEO), som er en analyse av utviklingen av energisystemet under ulike klimascenarioer mot 2050. Et slags referansescenario i WEO er STEPS-scenarioet, som beskriver hva som skjer med energietterspørsel og -produksjon dersom etablert klimapolitikk gjennomføres. I dette scenarioet er det en nedgang i oljeetterspørselen til 2050.

OPEC publiserte i september sin årlige rapport *World Oil Outlook* (WOO), som beskriver forventet utvikling i globale energimarkeder til 2050. OPEC sier der blant annet at: "(...) *the fantasy of phasing out oil and gas bears no relation to fact*" og "*There is no peak oil demand on the horizon*". OPECs referansescenario har en klar økning i oljeetterspørsel frem mot 2050. En sammenstilling av prognosene er vist i figuren under.

Verden: Scenarier for oljeetterspørsel*

Mill. fat/dag

*OPEC World Oil Outlook 2024, IEA World Energy Outlook 2024
Kilde: NHO / OPEC / IEA

Det er noen likhetstrekk mellom IEAs STEPS-scenario og OPECs referansescenario i de overordnede trendene for utvikling av etterspørselen. Begge forventer at:

- Etterspørselen etter olje vil øke i petrokjemisk industri, hovedsakelig i Kina
- Etterspørselen vil synke i industrialiserte land, og øke i utviklingsland
- Det vil bli økt innfasing av elektriske kjøretøy, noe som isolert sett demper oljeetterspørselen i transportsektoren

Forskjellene ligger i at OPEC forventer et betydelig høyere nivå på etterspørselsøkningen i industrien. Og mens IEA forventer en total nedgang i etterspørsel etter fossilt drivstoff til veitransport som følge av elektrifisering, forventer OPEC at det også vil være vekst i antall fossildrevne biler og at oljeetterspørselen i transport derfor fortsatt vil øke.

Historisk har det vært tett sammenheng mellom økonomisk vekst og vekst i etterspørselen etter olje, og et sentralt tema for klimapolitikken er hvordan man kan oppnå fortsatt økonomisk vekst mens forbruket av fossil energi skal gå svært mye ned på kort tid. IEA skriver i *Oil 2024* at de forventer at sammenhengen mellom oljeetterspørsel og økonomisk vekst vil brytes mot slutten av dette tiåret. I WEO gjør IEA derimot ingen vurderinger av konsekvensene for økonomisk vekst i de ulike scenarioene. Derimot er økonomisk vekst et sentralt punkt i OPECs WOO. OPEC uttaler at en rekke land må øke energibruken for å oppnå økonomisk vekst fremover, og at petroleum og petroleumsprodukter fortsatt er den mest tilgjengelige energikilden.

Inngangen til klimaproblematikken er også ulik. Klimascenarioer er sentralt i IEAs analyse, og i STEPS-scenarioet er oljeforbruket mye høyere enn i et scenario der netto null utslipp i 2050 oppnås, hhv. 93 og 23 millioner fat olje per dag. OPEC bruker noe plass på klima, men mener at det uansett er usannsynlig med et scenario som oppnår netto null i 2050.

Selv om utgangspunktet for analysene er ulik og vurderingene er forskjellige, illustrer både IEAs og OPECs analyser dermed at det er et godt stykke igjen før klimapolitikken gir en forventet global energietterspørsel i tråd med klimamålene.

Nina Lillelien

Område samfunnsøkonomi

E-post	Ansvar	Mobil
oystein.dorum@nho.no	Sjeføkonom	907 88 762
eirik.ese@nho.no	Norsk økonomi	416 77 620
nina.lillelien@nho.no	Energi/klima	930 23 098
torill.lodemel@nho.no	Arbeidsmarked, lønn	924 25 850
hallvard.morck@nho.no	Norsk økonomi	970 75 067
victoria.sparman@nho.no	Norsk økonomi, arb.marked	924 92 461
bard.ola.tjonneland@nho.no	Internasjonal økonomi	930 22 705